

86
FI

FACTS

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto

ISSN 1681-2174

Siivoustyöntekijöille aiheutuvien haittojen ehkäiseminen

Jokaisella työpaikalla tarvitaan siivousta. Ala kasvaa jatkuvasti, ja siivouspalvelut ulkoistetaan yhä useammin kilpailuttamalla. Vaikka alalla toimii joitakin suuria yrityksiä, suurin osa on pieniä, monesti alle kymmenen työntekijän yrityksiä.

Siivous on välttämätön palvelu, joka hyvin tehtynä voi vähentää työterveys- ja työturvallisuusriskejä ja alentaa yritysten kustannuksia esimerkiksi siten, että pidennetään työpaikan välineiden ja kalusteiden käyttöikä ja pidetään lattiapinnat hyvässä kunnossa. Joillakin aloilla, kuten elintarvike- ja ateriapalvelualalla, huolimaton siivous voi johtaa yrityksen konkurssiin.

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto on julkaissut raportin siivoustyöntekijöille aiheutuvien haittojen ehkäisemisestä. Raportissa, jonka voi ladata ilmaiseksi viraston verkkosivustolta, tarkastellaan siivoojien työsuojelun parantamiseen liittyviä haasteita ja tutkitaan tämän tavoitteen saavuttamiseksi toteutettuja toimenpiteitä.

Siivoustyön työsuojelun haasteet

Siivoustyön ulkoistamisen yleistymisen ja tarjosten valitseminen pelkän hinnan perusteella lisäävät siivousyritysten paineita kustannusten vähentämiseen. Sen vuoksi koulutukseen ja muihin työntekijöiden suojelun kannalta olennaisiin järjestelyihin ei välttämättä panosteta riittävästi. Koska suurin osa siivousyritysten kustannuksista muodostuu työvoimasta, häikäilemättömät työnantajat saattavat tavoitella tarjouskilpailuissa epärehellistä etua laittomilla käytännöillä, esimerkiksi laistamalla sosiaaliturvamaksuissa tai käyttämällä pimeää työvoimaa.

Tällaisiin käytäntöihin pyritään puuttumaan erilaisilla toimilla. Euroopan teollisuussivousalan työmarkkinaosapuolet ovat esimerkiksi laatineet yhteisiä kantoja alan työhönnotosta ja laittomasta työnteasta, julkaisseet työsuojeluohjeet ja laatineet tarjouskilpailujen laatua koskevan käsikirjan *Parhaan hinta-laatusuhteen valinta*.

Siivousalan ja siivoustyöntekijöiden heikko arvostus voi osaltaan heikentää siivouspalvelujen työsuojelun tehokasta hoitamista. Työntekijöille ei esimerkiksi tarjota asianmukaisia työvälineitä tai koulutusta, koska työnantaja ei pidä heidän työtään riittävän tärkeänä.

Yleisimmät vaarat ja niistä aiheutuvat terveyshaitat:

- Liukastumisen, kompastumisen ja kaatumisen vaara etenkin märkämoppauksessa
- Tuki- ja liikuntaelinten sairaudet, joita voi aiheutua esimerkiksi taakkojen käsittelystä ja toistuvista liikkeistä
- Altistuminen puhdistusaineiden sisältämille vaarallisille aineille
- Altistuminen siivottaville vaarallisille aineille, kuten homeen tai ihmisperäisten biologisten jätteiden aiheuttamille biologisille vaaroille

- Psykososiaaliset ongelmat, kuten työperäinen stressi, väkivalta ja kiusaaminen
- Työvälineisiin liittyvät riskit, kuten sähköiskun vaara

Siivousalan yleisimmät työperäiset terveysongelmat:

- liukastumisen, kompastumisen ja kaatumisen aiheuttamat vammat
- tuki- ja liikuntaelinten sairaudet
- työperäinen stressi, ahdistus ja unihäiriöt
- ihotaudit, kuten kosketusihottuma ja rohtumat
- hengityselinsairaudet, kuten astma
- sydän- ja verisuonisairaudet.

Päiväsiivous

Siivoustyötä tehdään yleensä normaalin työajan ulkopuolella, kuten illalla, yöllä tai aikaisin aamulla. Työntekijät voivat olla osaksi määräaikaista, ja heillä voi olla useampia työpaikkoja. Tällaiset työjärjestelyt voivat lisätä työterveys- ja työturvallisuusriskejä. Vaikka kaikilla työpaikoilla siivousta ei voida tehdä toimistoaikana, useimmiten se on kuitenkin mahdollista. Tällaisesta muutoksesta voisivat hyötyä niin siivousyritys ja sen työntekijät kuin itse asiakas.

Ruotsalainen siivousyritys sopi asiakkaansa, suuren pankkiryhmän, kanssa siirtymisestä päiväsiivoukseen. Päiväsiivous aloitettiin sen jälkeen kun kaikille työntekijöille oli annettu siihen koulutus. Asiakkaan ja siivoojan henkilökohtaisen vuorovaikutuksen koettiin parantavan siivouspalvelujen laatua pankissa. Samalla henkilöstön vaihtuvuus siivousyrityksessä väheni, koska työntekijät viihtyivät paremmin päivätyössä. Työntekijöiden työtyytyväisyys lisääntyi, ja työoloista tuli turvallisempia ja terveyden kannalta parempia.

Riskinarviointi

Siivousta ei useinkaan pidetä kovin keskeisenä toimintona yrityksissä. Sen vuoksi yritykset eivät aina ole tietoisia työprosessiin liittyvistä vaaroista ja riskeistä eivätkä huolehdi riittävän hyvin siivoukseen liittyvien riskien arvioinnista ja ennaltaehkäisystä.

Riskinarviointi on avain työterveyden ja -turvallisuuden parantamiseen. Vaaroja voidaan tehokkaasti ehkäistä noudattamalla seuraavaa viisivaiheista riskinarviointimenetelmää:

- vaarojen ja vaarassa olevien työntekijöiden tunnistaminen
- riskien arvioiminen ja tärkeysjärjestykseen asettaminen
- päätösten tekeminen ennalta ehkäisevistä toimista
- toimien toteuttaminen
- ennalta ehkäisevien toimien säännöllinen seuranta ja tarkastelu niiden pitämiseksi ajan tasalla. (!)

Siivoustyön ulkoistaminen voi vaikeuttaa riskinarviointia, koska riskien tunnistaminen, poistaminen ja hallinta edellyttävät asiakkaan ja siivousyrityksen yhteistyötä.

Päätelmät

Raportin keskeiset suositukset voidaan tiivistää seuraavasti:

- siivouspalvelujen valitseminen laadun, ei hinnan perusteella
- päiväsiivoukseen siirtyminen
- siivoojien ja heidän työnsä arvostaminen – väärin tehty siivous voi koitua yritykselle kalliiksi

(!) Factsheet 81: Riskinarviointi – avain terveelliseen työhön (<http://osha.europa.eu/publications/factsheets>).

”Varo – vaarallisia aineita”. Tekijät: Igor Banaszewski ja Monika Wojtaszek. Puolan työsuojeluinstituutin järjestämän työturvallisuusaiheisen julistekilpailun ehdokas.

- siivouksen pitäminen tärkeänä tehtävänä, joka voi altistaa työntekijät erityisille vaaroille ja riskeille
- siivoustyöntekijöihin kohdistuvien riskien arviointi ja ennalta ehkäisevät toimet
- työterveyttä ja -turvallisuutta koskevien tietojen levittäminen kaikille osapuolille, kuten asiakkaalle, siivousyritykselle, rakennuksen omistajalle ja itse työntekijöille.

Lisätietoja

Lisätietoja sekä raportit *Preventing harm to cleaning workers* (siivoustyöntekijöille aiheutuvien haittojen ehkäiseminen) ja *Employment risks and health in cleaning workers* (siivousalan työntekijöiden työperäiset riskit ja niiden terveysvaikutukset) ovat saatavilla viraston verkkosivustolla (<http://osha.europa.eu/en/publications/reports/TEWE09006ENC/view>).

Siivousalan työmarkkinaosapuolten julkaisut, kuten parhaan hinta-laatusuhteen valintaa koskevat ohjeet ja toimitilasiivouksen työsuojelua koskeva käsikirja, ovat saatavilla Euroopan komission työllisyys-, sosiaali- ja tasa-arvoasioiden pääosaston verkkosivustolla (<http://ec.europa.eu/social/>).

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, ESPANJA

P. +34 944794360, f. +34 944794383

Sähköposti: information@osha.europa.eu

© Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto. Tekstin jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan. Printed in Belgium, 2009

